

Голос Міста. Збірка новел

Про книгу

«Голос міста» — одна з 12 збірок новел О. Генрі, що їх видавництво «Богдан» запланувало до друку. Саме завдяки своїм оповіданням, у яких іскрометний гумор тісно переплітається з маленькими трагедіями, а їхнє закінчення неможливо передбачити, письменник і зажив світової слави.

О.ГЕНРІ

ГОЛОС МІСТА

© Видавництво "НК-Богдан"

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-7837-5

О.ГЕНРІ

THE VOICE OF THE CITY

by
O.HENRY

О.ГЕНРІ
ГОЛОС
МІСТА

Перекладено за виданням:
O.Henry. The Voice of the City. —
Doubleday, Page & Company, 1920.

Переклад з англійської
Галини Михайловської

Ілюстрації
Олега Кіналя

«Голос Міста» — одна з 12-ти збірок новел О.Генрі,
що їх видавництво «Богдан» запланувало до друку.

Саме завдяки своїм оповіданням,
у яких іскрометний гумор тісно переплітається
з маленькими трагедіями, а їхнє закінчення
неможливо передбачити,
письменник і зажив світової слави.

I

ГОЛОС МІСТА

Двадцять п'ять років тому школярі зазвичай затверджували свої уроки виспівом. Це співуче читання було чимось середнім між тим, як виголошує проповідь англіканський священник і втомлено гуде лісопильня. Я не хочу когось образити. Дошки, колоди та тирса — речі корисні й потрібні.

Пригадую один чудовий і повчальний ліричний вірш, що ми виспівували його на лекціях з фізіології. Найбільш разючим мені здається рядок:

«Го-міл-ко-о-ова кістка — най-дов-ша з у-сіх люд-ських кі-і-істок».

Хіба не було б для людства неоціненним благом, якби усі знання про власну фізичну й духовну суть прищеплювалися юним головам саме таким чином, за допомогою покладеної на музику логіки. Та, на жаль, наші надбання в царинах анатомії, музики та філософії мізерні.

Цими днями я відчув, що зайшов у глухий кут. Мені потрібен був провідний промінь світла. Я звернувся по допомогу до своїх шкільних років. Але в жодному з гугнявих хоралів, що ми співали їх із жорстких шкільних лав, не йшлося, наскільки я міг пригадати, про голос скупченої маси людей.

Інакше кажучи, про колективне вокальне послання людського стовписька.

Інакше кажучи, про Голос Великого Міста.

Ні, індивідуальних голосів навколо не бракує. Ми можемо зрозуміти пісню поета, жебоніння струмка, спонуку людини, що просить у нас позичити п'ять доларів до наступного понеділка, написи на стінах гробниць фараонів, мову квітів, «Проходимо, проходимо» кондуктора та увертюру молочних бідонів о четвертій ранку. Дехто, з особливо великими вухами, запевняє навіть, що уловлює вібрації слухової перетинки під дією збурення повітря, спричиненого містером Г. Джеймсом¹. Але хто здатний зрозуміти голос міста?

Я пішов на пошуки відповіді.

Перш за все я запитав про це Аврелію. На ній була біла муслінова сукня, капелюшок з квіточками, а навкруги розвівалися стрічки

й тріпотіли інші різні такі речі.

— Скажіть мені, — почав я, затиноючись, бо не мав власного голосу, — що каже це велике... е-е-е... грандіозне... е-е-е... колосальне місто? Воно мусить мати голос, той чи інший. Чи воно колись до вас промовляло? Як ви тлумачите зміст його слів? Тобто, змістів може бути величезна маса, але ж має бути якийсь ключ.

— Як у дорожньої скрині? — запитала Аврелія.

— Ні, — сказав я. — Віка та інші кришки тут ні до чого. Я маю теорію, що кожне місто має свій голос. І кожне має що сказати тому, хто може почути. А що це велике місто каже вам особисто?

— Усі міста, — розсудливо зауважила Аврелія, — кажуть те саме. Скажуть, замовкнуть, а тут докотиться луна з Філадельфії. Отже, вони промовляють в один голос.

— Тут у нас зібралося чотири мільйони осіб, — промовив я педантично, — і вони скупчилися на невеличкому острівку, оточеному водами Волл-стріт. Коли так багато осіб збираються на такому обмеженому просторі, наслідком має бути ідентичність, чи, краще сказати, однорідність, яка матиме спільний канал для висловлювання. А ще можна назвати це консенсусом розуміння, сконцентрованим у кристалізовану загальну ідею, яка і виявляє себе у спосіб, котрий можна визначити як Голос Міста. Чи можете ви мені сказати, що промовляє цей голос?

Аврелія загадково посміхнулася. Вона сиділа на високому ґанку. Нахабний пагін плюща лащився їй до правого вушка. Безсоромний місячний промінь лоскотав їй носика. Але я був непохитний і твердий, наче нікельована сталь.

— Я мушу піти і дізнатися, — сказав я, — який він, Голос цього Міста. Інші міста мають свої голоси. Це мій обов'язок. Я маю його виконати. Нью-Йорку, — вигукнув я, підвищуючи голос, — навіть і не думай запропонувати мені сигару й відповісти: «Приятелю, я не можу говорити навселюд». Інші міста так не поведуться. Чикаго каже, не вагаючись: «Робитиму»; Філадельфія каже: «Могла б зробити»; Нью-Орлеан каже: «Я зазвичай робив»; Луїсвілл каже: «Можу й зробити», Сент-Луїс каже: «Даруйте, але...», Піттсбург каже: «Подимімо!». А от Нью-Йорк...

Аврелія посміхнулася.

— Гаразд, — сказав я. — Мушу піти деінде й з'ясувати.

Я пішов до справжнього палацу, з кахляною підлогою, з херувимчиками на стелі й без проблем з поліцією, і звернувся до Біллі Магнуса, найкращого бармена на всю єпархію.

— Біллі, от ти уже бозна-скільки живеш в Нью-Йорку; скажи, що за пісеньку ти чуєш в його галасі? Тобто, я маю на увазі, чи не видається тобі, що його гомін збирається в щось на кшталт кульки й котиться шинквасом до тебе, наче це чайові, що велике місто відстібнуло тобі у вигляді такої собі епіграми, де гіркі настоянки — це тире, а скибочка лайма — ...

— Перепрошую, я на хвилинку, — сказав Біллі, — хтось дзвонить з чорного ходу.

Він вийшов; повернувся з порожнім жерстяним цеберком; наповнив його і знову зник; нарешті повернувся і пояснив мені:

— Меймі приходила. Це вона дзвонить двічі. Вона любить випити склянку пива за вечерею. І вона, і малий. Якби ви лишень побачили, як цей пущьвірінок підскакує у своєму високому кріселку і хапає рученятами своє пиво, і... Але, зачекайте, ви наче щось запитували? Я роблюся трохи неуважний, коли чую ці два дзвінки... Вам бейсбольний рахунок чи джин з содовою?

— Імбирний ель, — відказав я.

Я побрів на Бродвей. На розі я побачив копа. Копи, вони беруть малят на ручки, жінок під ручку переводять через дорогу, а чоловіків хапають під білі руки й запроторюють до буцегарні. Я підійшов до нього.

— Якщо тільки я не перебираю ліміти на марнослів'я, — сказав я, — хотів би поставити вам одне питання. Ви бачите Нью-Йорк в його гомінливі години. Обов'язок ваш і ваших побратимів по службі й полягає в тому, аби оберігати акустику цього міста. Має бути певний міський голос, доступний вашому сприйняттю. Під час ваших самотніх нічних патрулювань вам, без сумніву, доводилося його чути. То як можна резюмувати весь цей шум та галас? Що каже вам це місто?

— Друже, — відповів полісмен, крутячи в руках свій кийок, — нічого воно не каже. Я отримую накази не від нього, а від старшого.

Слухайте, здається, ви нормальна людина. Почергуйте тут кілька хвилин і пильуйте: може наскочити інспектор.

Коп розтанув у темряві бокової вулички. За десять хвилин він повернувся.

— Побралися минулого вівторка, — сказав він з удаваною суворістю. — Ви ж знаєте, які вони. Приходить он туди, на ріг, щовечора, о дев'ятій, поці... привітатися. А я вже якось примудрюся опинитися там у призначений час. Послухайте, а про що це ви питали мене перед тим, як мені піти? Що робиться в місті? Тут нещодавно відкрилися нові сади на дахах... недалечко, за два квартали звідси.

Я перетнув жмуття трамвайних рейок на перехресті та пішов уздовж тінистого парку. Позолочена статуя Діани², героїчної, легкої, підвладної самому лише вітру, виблискувала у світлі свого небесного тезки. Назустріч мені трапився мій приятель, поет, як завжди стрімкий, довговолосий, в крилатому капелюсі. Від нього так і віяло дактилями, амфібрахіями та ще якимось амбре. Я схопив його за рукав.

— Білле, — сказав я (твори свої він підписує «Клеон»), — допоможи мені. Я маю дізнатися, який голос має це місто. Розумієш, це особлива справа. Зазвичай достатньо було б симпозіуму, де розглядалися би думки Генрі Ключа, Джона Л. Саллівана, Едвіна Маркгема, Мей Ірвін та Чарлза Шваба³. Але тут усе не так просто. Нам потрібне широке, поетичне, містичне озвучування душі міста та його суті. Ти саме той, хто може дати мені підказку. Кілька років тому один дивак забрався на Ніагарський водоспад і визначив висоту його тону. Нота виявилась на два фути нижчою від найнижчої ноти «соль» у рояля. Звичайно, визначити Нью-Йорк чи то в нотах, чи то в банкнотах неможливо. Але що, на твою думку, він міг би сказати, якби заговорив? Без сумніву, це має бути потужне та далекосяжне висловлювання. Аби його уявити, ми мусимо взяти оглушливе гуркотіння вуличного руху на його вулицях удень, сміх та музику вночі, серйозні інтонації д-ра Паркгерста⁴, регтайм, плач, скрадливий шепіт коліс кебів, пронизливі крики газетярів, дзюрчання водограїв у садах на дахах, крикливість торговців полуницями та обкладинок «Журналу для всіх», шепіт закоханих у парку, — усе це повинно прозвучати у Голосі Міста, і не додане одне до одного, а злите до купи, бо з цього злиття і народиться суть. А тоді треба лише отримати екстракт цієї суті, екстракт, доступний слухові,

і взяти з нього одну-єдину краплю. І це буде те, що ми прагнемо знайти.

— Ти пам'ятаєш, — поцікавився поет, дурнувато посміхаючись, — ту дівчину з Каліфорнії, яку ми бачили в студії Стівера минулого тижня? Так ось, я поспішаю на побачення з нею. Вона продекламувала мій вірш, «Данина Весни», слово в слово. Такої розумниці, як вона, не знайти більше в усьому місті. Подивися на цю кляту краватку, з нею все гаразд? Я чотири перепаскудив, поки примудрився вив'язати цю як годиться.

— А як же Голос, про який я хотів знати твою думку? — перепитав я.

— Ні, вона не співає, — відповів Клеон. — Але якби ти тільки чув, як вона читає мого «Янгола прибережного бризу»!

Я попростував далі. На розі я зіткнувся з хлопчиком-газетярем, і він помахав мені перед носом рожевими листками, які випереджають новини не менш як на два оберти найдовшої стрілки на годиннику.

— Синку, — сказав я, вдаючи, ніби шукаю монетку в кишені, — тобі не спадає на думку, що місто повинно було б мати змогу говорити? Усі ці злети й падіння, ці сумнівні обладки та химерні речі, що відбуваються кожного дня — що б сказало місто, якби могло говорити, як ти гадаєш?

— Та годі жартувати, — сказав хлопець. — Яку вам газетку? Мені нема коли розпатякувати. Сьогодні день народження у Меггі, і мені треба наскирдувати тридцять центів їй на подаруночок.

І цей теж не годився у тлумачі. Я купив газету, і відправив її неукладені угоди, намислені вбивства та битви, що не відбулися, в урну для сміття.

Я знову попрямував до парку і сів там посеред місячного сяйва. Я думав, і думав, і думав, і намагався зрозуміти, чому ніхто не може дати мені відповідь на моє питання.

І раптом відповідь осяяла мене, так швидко, як падає згори світло далекої зірки. Я схопився з лави і квапливо пустився назад, по тому ж колу, як це і зазвичай доводиться робити резонерам. Тепер я мав відповідь та бережно зберігав її у грудях, страхаючись того, що хтось зупинить мене дорогою і стане вимагати від мене розкрити секрет.

Аврелія все ще сиділа на ґанку. Місяць тим часом вибрався вище, а тіні від плюща почорнішали. Я сів поряд з нею, і ми разом взялися

спостерігати за малесенькою хмаринкою, яка гойднулася в бік місяця, розділилася навпіл і збентежено розтанула в вишині.

А тоді — о, диво з див і насолода з насолод! — наші руки незбагненим чином доторкнулися одна до одної, наші пальці переплелися й так і залишилися.

За пів години Аврелія зі звичною своєю милою усмішкою запитала:

— А чи знаєте ви, що й словом не озвалися, відтоді як повернулися?

— Це, — відказав я, глибокодумно киваючи головою, — і є Голос Міста.

II

ДЖОН ГОПКІНС ТА ЙОГО ЖИТТЯ ПОВНОЮ МІРОЮ

Як каже прислів'я, той не жив повною мірою, кого обминули злидні, кохання та війна. Це твердження має вабити поціновувачів конденсованої філософії своєю беззаперечністю. Названо три стани, які охоплюють усе, що варто знати про життя. Той, хто скаже по верхах, може зауважити, що в переліку цьому варто було б згадати й багатство. Та це не так. Коли бідак знаходить монетку в двадцять п'ять центів, що бозна-коли завалилася крізь діру за підкладку жилета, він поринає в такі глибини задоволення життям, які й не снилися жодному мільйонеріві.

Схоже, премудра виконавча сила, що керує життям, свідомо проводить людину крізь ці три стани, і не може бути такої людини, яка б unikнула їх усіх. Сільське життя дещо згладжує ці умови. Бідність тут не така гнітюча, кохання виявляє себе стриманіше, а війни обмежуються суперечками з сусідами через межу чи курку. А от в містах вищезгадана сентенція набуває переконливості й правдивості; і такому собі Джону Гопкінсу довелося спробувати усе це на собі, та ще й за дуже короткий час.

Гопкінс цей мав домівку, яка нічим не відрізнялася від тисяч інших. На одному підвіконні стояв фікус, на іншому лежав блохастий тер'єр, вдаючись у меланхолію.

Гопкінс і сам нічим не відрізнявся від тисяч інших. Він працював за двадцять доларів на тиждень в дев'ятиповерховій будівлі з червоної цегли і мав справу чи то зі страхуванням, чи з механічними важелями Бакля, а може, з педикюром або з позиками, підтяжками чи реставруванням горжеток, виготовленням протезів або гарантованим навчанням вальсувати за п'ять уроків. Ми не ставили собі завдання дізнатися про фах та діяльність містера Гопкінса з будь-яких зовнішніх ознак.

Місіс Гопкінс нічим не відрізнялася від тисяч інших жінок. Золота коронка, малорухливе життя, по недільних вечорах охота до мандрів,

звичка купувати домашні смаколики в гастрономах замість готувати їх удома та фанатична потреба відвідувати всі розпродажі в універмагах, зверхнє ставлення до сусідки з третього поверху, що мешкала в квартирі з вікнами на вулицю та мала капелюшок зі справжнім страусовим пір'ям і два прізвища на табличці над дзвінком, тягучі години цілковитого склеювання з підвіконням, винахідливе уникання збирача грошей за крам, придбаний на виплат, невсипуща увага до всіх переміщень вантажного ліфта — вона мала кожну рису, притаманну типовій мешканці нью-йоркського багатоквартирного будинку.

Лише ще одну мить присвяtimo розмислам, а тоді наша оповідь зрушить з місця.

У Великому Місті трапляються значущі та несподівані події. Ти завертаєш за ріг і штрикаєш парасолькою в око свого старого приятеля з Кутенай-Фоллс. Нахиляєшся зірвати гвоздику на клумбі в парку, і — гопля! — на тебе нападають бандити, тебе доправляють до шпиталю, ти одружуєшся з медсестрою, розлучаєшся з нею, потрапляєш у смугу злетів та падінь, стоїш в черзі за безкоштовним обідом, одружуєшся із багатою спадкоємицею, несеш білизну до пральні, сплачуєш клубні внески — і все це як оком моргнути. Ти простуєш вулицею, тебе манять пальцем, з вікна тобі під ноги кидають носовичок, а цеглина падає тобі на голову, лопається трос у ліфті чи твій банк, твоя дружина тебе не терпить, а ти не терпиш комплексних обідів, ти брѳохаєшся в цьому житті, наче крихти корка у вині, відкоркованому офіціантом, якому ти не дав на чай. Це місто — непосидячий малюк, а ти червона фарба на його іграшці, от він тебе і злизує.

Після ситого обіду Джон Гопкінс сидів у своїй аскетичній, обтислій, наче рукавичка, квартирі. Сидів він на кам'яному дивані, втупившись обважнілим поглядом на репродукцію картини «Буря» з серії «Мистецтво для народу», прикноплєну до стіни. Місіс Гопкінс бубоніла монотонно, нарікаючи на кухонний чад з помешкання навпроти. Блохастий тер'єр кинув на Гопкінса злостивий погляд і ненависницьки вищирився.

Тут не було ані злиднів, ані кохання, ані війни; проте навіть на такий безплідний стовбур можна прищепити ці найсуттєвіші складові наповненого життя.

Джону Гопкінсу захотілося вкинути до прісного тіста існування якусь родзинку, наприклад, цікаву бесіду.

— В офісі ставлять новий ліфт, — зауважив він, обравши безособову форму речення, — а бос зголив бакенбарди.

— Та невже? — озвалася місіс Гопкінс.

— Містер Віплз, — вів далі Джон, — прийшов сьогодні на роботу в новому весняному костюмі. Мені він сподобався: такий сірий, у... — він замовк, вражений тим, що раптом відчув якесь виразне бажання. — Мабуть, я пройдуся до крамнички на розі й куплю сигару за п'ять центів, — промовив він.

Джон Гопкінс узяв капелюха і вирушив затхлими коридорами та сходами багатоквартирного будинку.

Вечір стояв тихий, а тепле повітря дзвеніло від дитячих вигуків, безтурботних, утім підвладних таємничому ритму ігор та незрозумілих приспівів. Батьки дітлахів сиділи на ганках та на сходах, хтось курив люльку, хтось неспішно обмінювався словами. На пожежних сходах знаходили собі притулок парочки; як не парадоксально, саме тут вони роздмухували пожежу натомість погасити її у зародку.

Власником тютюнової крамнички на розі, до якої прямував Джон Гопкінс, був такий собі Фрешмаєр, котрому весь світ видавався кам'янистою безплідною пустелею.

Гопкінс, незнайомий з власником особисто, зайшов до крамнички й жартівливо попросив «пучок шпинату ціною як трамвайний квиток». Така інсинуація не поліпшила Фрешмайєру настрою; втім, він знайшов товар, що досить точно відповідав замовленню. Гопкінс негайно відкусив кінчик сигари й запалив її від газового пальника. Попорпавшись у кишнях, він не знайшов там ані пенні.

— Послухайте, приятелю, — звернувся він до крамаря із чесним зізнанням, — я не прихопив із собою грошей. Заплачу вам днями, коли проходитиму повз.

Фрешмайєру серце тьохнуло з радості. Ось воно, підтвердження його переконання, що світ — мерзенне місце, а людина — ходяче зло. Не кажучи ні слова, він вихопився з-за свого прилавка й накинувся на відвідувача. Гопкінс був не такий чоловік, аби дозволити жовчному цигарнику себе віддухопелити. Він швиденько поставив Фрешмайєру

розкішний помаранчево-чорний синець під оком у відповідь на той копняк, що завдав йому ревний прибічник оплати виключно готівкою.

Під дією атаки супротивника Гопкінсу довелося відступити на тротуар. Тут конфлікт ще поглибився: мирного дерев'яного індіанця⁵ зі застиглою посмішкою на вирізьблених вустах було повалено у порох, і перехожі, ласі до сцен кривавої бійні, скупчилися навкруги, смакуючи цей завзятий двобій.

Але тут з'явився неминучий коп, небажаний як для нападника, так і для його жертви. Джон Гопкінс був мирний громадянин, і по вечорах він мав звичку розгадувати ребуси у себе вдома, але і йому був притаманний природжений дух спротиву, що виявляє себе під час сутички. Він штовхнув полісмена на виставлені бакалійником товари, а Фрешмайєра так ударив кулаком, що той миттєво пошкодував, що не взяв собі за правило підтримувати п'ятицентову лінію кредитування для окремих покупців. Після чого Гопкінс жваво накивав п'ятами, але на ті п'яти йому наступали тютюнник та полісмен, мундир якого свідчив, чому згаданий бакалійник справедливо зазначав на вивісці: «Дешевших яєць не знайти у цілому місті».

На бігу Гопкінс помітив, що поруч з ним їде великий та приземкуватий червоний перегоновий автомобіль. Авто притерлося впритул до тротуару, і чоловік за кермом зробив Гопкінсу знак заплигнути всередину. Він так і зробив, не зупинившись ані на мить та впавши на яскраво-червоне сидіння поруч із водієм. Величезний автомобіль з м'яким гуркотом вискочив з вулички на широкий проспект і полетів ним, наче альбатрос.

Водій гнав авто, не кажучи ані слова. Гопкінс не міг його роздивитися за величезними окулярами та диявольським шкіряним костюмом.

— Дуже вдячний, старий, — зі щирим почуттям звернувся до нього Гопкінс. — Бачу, ти й сам чесна людина і не можеш бачити, коли двоє напосідаються на одного. Ще трохи — і вони б мене схопили.

Водій, здавалося, пустив його слова повз вуха. Гопкінс стеноу плечима і взявся мовчки жувати сигару, яку він міцно тримав у зубах, незважаючи на рейвах.

За десять хвилин авто завершило до розчахнутих навстіж воріт елегантного особняка з брунатного каменю і зупинилося. Водій

зіскочив зі свого сидіння й промовив:

— Ходімо швидше. Леді все пояснить. Вам випала велика честь, мсьє. О, міледі могла б наказати Арману, і він сам усе зробив би! Але ні, я лише шофер.

Гаряче жестикулюючи, шофер повів Гопкінса всередину будинку. Провів його в невеличку, але розкішну вітальню. Леді, молода, напрочуд вродлива й елегантна, підвелася з крісла. Очі її жевріли гнівом, і це їй дуже личило. Вона чарівно супила тонкі, високі брови.

— Міледі, — промовив шофер, низько вклоняючись. — Маю честь доповісти, що я відвідав будинок мсьє Лонга, але не застав його вдома. Повертаючись, я побачив цього джентльмена. Він бився... як це кажуть... з нерівними силами супротивника. Проти нього виступали п'ять... десять... тридцять чоловіків... і жандармів також. Так, міледі, він, як це кажуть..., відлупцював одного... трьох... вісьмох полісменів. Якщо мсьє Лонга не виявилось вдома, подумав я, цей джентльмен зможе так само добре прислужитися міледі, тому я привіз його сюди.

— Дуже добре, Армане, — відповіла леді, — можеш іти.

Вона повернулася до Гопкінса.

— Я посилала свого шофера, — сказала вона, — по свого кузена, Волтера Лонга. У цьому будинку перебуває чоловік, який брутально поводився зі мною та образив мене. Я поскаржилася на нього тіточці, але вона лише посміялася. Арман каже, що ви чоловік хоробрий. У наші прозаїчні часи чоловіки галантні та водночас відважні — справжня рідкість. Можна мені розраховувати на захист з вашого боку?

Джон Гопкінс засунув недогризок сигари в кишеню піджака. Він подивився на це чарівне створіння й відчув, як його огортає хвиля романтичного настрою. Це була лицарська закоханість, і в ній не було ані зернятка зради блохастому тер'єру та тій, кого він колись обрав за дружину. Зі своєю обраницею він одружився після пікніка з Профспілкою Етикетниць, цех номер два, прийнявши виклик та побившись об заклад на новий капелюх та риб'ячу юшку зі своїм приятелем, Біллі Мак-Манусом. Ця янгольська істота, що благала його про порятунок, була цілковито небесним створінням, і про жодну юшку тут не могло навіть ітися, так само, як про капелюхи чи

капелюшки — цю голівку могла увінчати тільки корона, золота й усипана коштовним камінням!

— Послухайте, — сказав Джон Гопкінс, — ви лише покажіть мені того типа, який вам допікає. Досі я нехтував своїми талантами до кулачного бою, але сьогодні на них є потреба.

— Він там, — мовила леді, вказуючи на зачинені двері. — Рушайте! Ви певні, що не завагаєтесь і не відступитесь?

— Я? — перепитав Джон Гопкінс. — Лише дайте мені одну з цих троянд, що пришпилені до вашої сукні, якщо ваша ласка.

Леді дала йому троянду, червону-червону. Джон Гопкінс поцілував квітку, застромив її до кишені своєї жилетки, відчинив двері й увійшов до кімнати. Це була затишна бібліотека, осяяна м'яким світлом. Молодий чоловік сидів у фотелі й читав.

— Книжки з гарних манер — ось що вам треба читати, — сказав Джон Гопкінс войовниче. — Ану, ходіть сюди і я дам вам науку. Ви більше не станете грубіяннити леді!

Молодий чоловік подивився на нього дещо здивовано. Тоді підвівся, граційно і спроквола, вміло заломив руки Джону Гопкінсу і, попри спроби опору, повів його до виходу.

— Припиніть, Ральфе Бранскомб! — вигукнула леді, що пішла за ними. — Як ви поводитесь зі шляхетним лицарем, що став на мій захист?!

Молодик обережно виставив Джона Гопкінса за двері та зачинив їх за ним.

— Бесс, — спокійно проказав він, — я не раджу тобі читати ці історичні романи. Як, на бога, опинився тут цей суб'єкт?

— Його привіз Арман, — відповіла молода леді. — Я вважаю, що з твого боку це було просто низько не дозволити мені взяти сенбернара! Я послала Армана по Волтера. Я так розлютилася на тебе...

— Бесс, будь розсудливою, — мовив молодий чоловік, беручи її за руку. — Цей собака небезпечний. Він уже покусав кількох людей на псарні. А тепер ходімо, скажемо тітоньці, що ми знову в доброму гуморі.

Вони пішли з кімнати, попідруки.

Джон Гопкінс пішки дійшов додому. П'ятирічна донька консьєржа гралася на східцях. Гопкінс віддав їй прекрасну червону троянду і піднявся до себе.

Місіс Гопкінс марудилися із папільйотками.

— Купив сигару? — байдуже озвалася вона.

— Звісно, — відповів Гопкінс, — і трохи прогулявся вулицею. Вечір сьогодні приємний.

Він усівся на кам'яний диван, витяг обкусану сигару, запалив її та втупився у стіну навпроти, на граційні фігури, зображені на репродукції «Бурі».

— Я розповідав тобі, — промовив він, — про костюм містера Віплза. Такий сірий, у майже непомітну клітинку, і пошитий добре.

III

Нікчемний залицяльник

Тут, у найбільшому універсальному магазині, Магазині з магазинів, працювали три тисячі дівчат, і серед них — Мейзі. Їй було вісімнадцять років, і працювала вона продавчиною у відділі чоловічих рукавичок. Тут вона добре вивчила два різновиди людської породи — джентльменів, котрі самі купують собі рукавички в універмагах, і жінок, які купують рукавички для чоловіків, яким не пощастило. Окрім досконалого знання людської природи з цього боку, Мейзі володіла ще купою корисної інформації. Вона запозичила досвід, яким побажали поділитися решта 2 999 дівчат, і відклала його у своїй свідомості, непроникній та настороженій, наче у мальтійської кішки. Можливо, природа, передбачивши, що в житті Мейзі бракуватиме мудрих порадників, обдарувала її, разом із вродою, ще й дещицею рятувальної практичності, так само як наділила чорно-буру лисицю, власницю безцінного хутра, хитрістю, яка їй не снилася іншим звірам.

Бо Мейзі була красунею. Під пишними хвилями золотаво-білявого волосся обличчя її зберігало королівський спокій, який можна побачити хіба що у леді-манекена, що, стоячи у вітрині, пече оладки. А Мейзі стояла за прилавком, і простягаючи їй руку, аби зняти мірку, ви подумки порівнювали її з Гебою⁶, а підвівши очі їй зустрівшись з нею поглядом, запитували себе, звідки у неї очі Мінерви⁷.

Коли поблизу не було менеджера, Мейзі жувала гумку «тутті-фрутті», коли ж відчувала на собі його погляд, обличчя її набувало поетичного виразу, і на ньому з'являлася загадкова усмішка.

Усмішка така може бути лише у продавчині, і моя вам порада: стережіться її, якщо тільки серце ваше не зашкарубнуло, за щокою у вас немає карамельки, і ви не вдягнені в броню, непробивну для стріл Амура. Мейзі приберігала цю усмішку для свого вільного часу і зазвичай не застосовувала її до клієнтів, але менеджер Магазину — це інша справа. Він є Шейлоком⁸ для своїх підлеглих. Він заходить до відділу, наче митник, що будь-якої миті може виправити мито. На вродливу дівчину він дивиться поглядом або липучим, або

погрозливим. Звісно, не всі менеджери такі. Лише кілька днів тому в газетах писали про одного, який розміняв дев'ятий десяток.

Одного дня Ірвінг Картер, художник, мільйонер, мандрівник, поет, автомобіліст, завітав до Магазину з магазинів. Заради справедливості треба сказати, що зробив він це не з власної волі. Синівський обов'язок схопив його за шкірку та й затягнув усередину, бо його матуся віддалася своїй прихисті й розкошувала серед бронзових та теракотових статуєток.

Намагаючись зайняти себе хоч чимось на кілька хвилин, Картер заблукав до відділу рукавичок. Рукавички йому й справді були потрібні: він забув прихопити з собою пару. А втім, цей його вчинок не потребує виправдань: адже він досі й чути не чув про флірт над прилавком з рукавичками.

Наблизившись до місця, де на нього чекала Доля, він мало не позадкував, бо Амур раптом став перед його очима в небаченому досі нешляхетному амплуа.

Троє чи четверо молодиків, плебейського вигляду, у крикливому одязі, перехилилися через прилавок, удаючись до звідницького посередництва рукавичок, а дівчата, з хихиканням, пустотливо та манірно підігравали їм на деренчливій струні кокетування. Картер і пішов би геть, але було надто пізно. Мейзі вже запитально подивилася на нього через прилавок очима блакитними, холодними й водночас відрадними, як відблиск літнього світла на крижаній поверхні айсберга, що дрейфує собі десь у Південних морях.

І тоді Ірвінг Картер, художник, мільйонер і таке інше, відчув, як його аристократичну блідість затоплює гаряча барва. Але не сором'язливість була тому причиною. Радше глузд. Зненацька він утямив, що стоїть нарівні з цими хлопцями з натовпу, які заграють з дівчатами за прилавками, а ті відповідають смішками. Він так само спирається на дубовий прилавок, поділяючи з ними місце, де Амур зводить до купи кокні⁹, і в серці його палає бажання добитися прихильності продавчині рукавичок. Нічим він не вищий за Білла, Джека та Міккі. І раптом він відчув до них терпимість, і радісну відчайдушну готовність відмовитися від умовностей, в яких його було виховано, а ще незламну рішучість назвати досконале створіння, яке він бачив перед собою, своїм.

І от за рукавички було сплачено, покупку було загорнуто, а Картер зволікав іти геть. Ямочки в кутиках трояндових вуст Мейзі окреслилися чіткіше. Усі джентльмени, що купували тут рукавички, затримувалися біля прилавка точнісінько так. Вона зігнула божественну ручку, що малювалася крізь блузку англійського фасону, виглядаючи у форменому одязі справжньою Психеєю¹⁰, і зручніше вместила ліктик на край вітрини.

Вперше у своєму житті Картер зіткнувся з ситуацією, з якою не міг упоратися негайно й цілковито. Але наразі він стовбичив тут, у сто разів незграбніший за Білла, чи Джека, чи Міккі. Він не мав жодного шансу зустрітися з цією красунею у світі, де він зазвичай обертався. Він гарячково намагався пригадати хоч щось з того, що чув або читав колись про вдачу та звичаї дівчат з універсальних магазинів. Виявилось, що звідкись у нього склалося враження, начебто ці дівчата інколи не наполягають надто суворо на дотриманні усіх правил етикету під час знайомства. Сама лише думка про те, аби запросити це прекрасне та непорочне створіння на побачення, не додержуючись необхідних умовностей, змусила його серце калатати. Але це ж саме шалене гупання серця додало йому мужності.

Зробивши кілька незначних зауважень загального характеру, які були сприйняті поблажливо, він поклав візитну картку на прилавок, поруч із білосніжною ручкою.

— Будь ласка, вибачте, і не вважайте це самопевністю з мого боку, — промовив він, — але я справді дуже хотів би побачити вас знову. Ось моє ім'я. Запевняю вас, із величезною повагою, що я матиму за щастя, якщо ви погодитеся мати мене серед своїх дру... знайомих. Чи можу я сподіватися, що ви зробите мені таку честь?

Мейзі знала чоловіків, а надто чоловіків, котрі купують рукавички. Без жодних вагань вона подивилася Картеру в очі, відкрито і з посмішкою, й відповіла:

— Звісно, гадаю, ви — людина порядна. Хоча зазвичай я не зустрічаюся з незнайомими чоловіками. Леді не годиться так поводитися. Коли ви хочете зі мною знову побачитися?

— Коли лише буде ваша ласка, — сказав Картер. — Якщо ви дозволите мені зробити вам візит, я...

Мейзі мелодійно розсміялася у відповідь.

— Отакої! Тільки не це! — вигукнула вона з почуттям. — Якби ж ви бачили, де ми живемо! Нас п'ятеро в трьох кімнатах. Уявляю собі матусине обличчя, якби мені спало на думку привести додому джентльмена!

— Тоді де ви забажаєте, — відповідав зачарований Картер, — у будь-якому зручному для вас місці.

— Послухайте, — промовила Мейзі, і її обличчя, ніжне, наче квітка персика, осяяла блискуча ідея, — гадаю, мене влаштує вечір четверга. Приходьте на ріг Восьмої Авеню та Сорок восьмої вулиці о пів на восьму. Я мешкаю неподалік. Але я маю бути вдома до одинадцятої. Матуся не дозволяє мені повертатися пізніше.

Картер вдячно пообіцяв бути точно о призначеній годині, а тоді поквапився до власної матусі, яка вже видивлялася його, аби він схвалив її покупку — бронзову Діану.

Одна з продавчинь, з крихітними оченятами та носом-бульбою, наблизилася до Мейзі, удавано доброзичливо дивлячись на неї.

— Уклала його на місці, Мейзі? — фамільярно поцікавилася вона.

— Джентльмен попросив дозволу завітати до мене, — відказала Мейзі світським тоном, водночас ховаючи за корсаж візитку, яку дав їй Картер.

— Попросив дозволу завітати! — глузливо повторила продавчиня з очками-намистинками. — А щодо обіду в Волдорфі¹¹, а тоді ще й прогулянки в його авто він нічого не казав?

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ